

неність у тому, що споживачі стабільно отримуватимуть тільки якісні послуги. Можна зробити висновок, що йдеться не про розробку якоїсь окремої нової системи, а про вдосконалення, оптимізацію діяльності та формалізацію звичайної системи управління місцевим і регіональним органом влади.

Для ефективного функціонування цієї системи управляти нею повинен безпосередньо перший керівник органу влади, до процесу управління мають бути залучені всі керівники структурних підрозділів. У подальшому ця система стане інструментом, за допомогою якого керівництво буде планувати та оцінювати діяльність установи, забезпечувати досягнення поставлених цілей, приймати управлінські рішення тощо.

Моніторинг функціонування системи управління якістю місцевого органу влади шляхом проведення функціонального обстеження забезпечує:

- підвищення якості послуг органу влади, забезпечення їх стабільності для споживачів;
- зменшення неефективних витрат бюджетних коштів, усунення робіт, що не створюють цінностей;
- підвищення прозорості діяльності органу виконавчої влади для громадян та керівництва держави;
- спрощення роботи персоналу за рахунок кращої організації та розподілу повноважень і відповідальності;
- покращення гнучкості та керованості органу виконавчої влади, можливості його спрямування на нові пріоритетні завдання;
- зменшення кількості помилок, внутрішніх конфліктів, скарг споживачів тощо.

Логічним завершенням функціонального обстеження місцевого органу виконавчої влади та місцевого самоврядування має стати контроль за дотриманням стандартів якості адміністративних і управлінських послуг. Головною причиною низької ефективності функціонування місцевих органів влади є, перш за все, недосконалість і навіть відсутність нормативно-правових актів з питань теоретичного визначення послуг, що

надаються органами влади на всіх рівнях, їх класифікації й номенклатури, а також чіткої регламентації щодо їх якості. При визначенні стандартів якості адміністративних і управлінських послуг необхідно враховувати ряд критеріїв, таких як: результативність; простота; строківість, оперативність і своєчасність; зручність; чутливість; відкритість; рівність; мінімальна справедлива вартість.

IV. Висновки

Запропоновано методичний підхід для оптимізації структури та функціонального навантаження службовців органу виконавчої влади й місцевого самоврядування, заснований на проведенні функціонального обстеження, що сприятиме більш ефективному функціонуванню системи управління якістю місцевого органу виконавчої влади, а значить, підвищенню якості його послуг і якості життя населення в цілому. У зв'язку із цим пропонуємо доповнити "Настанову з якості" органу влади і, відповідно до п. 8.2 "Моніторинг та вимірювання" ДСТУ ISO 9001:2001 "Системи управління якістю. Вимоги", внести зміни в пакет документів системи якості, а саме: впровадити й затвердити функціональне обстеження органу влади як ефективний інструмент моніторингу функціонування системи якості й складову єдиного механізму моніторингу роботи органу влади.

Література

1. ДСТУ ISO 9001:2001. Системи управління якістю. Вимоги. – К.: Держстандарт України, 2001. – 33 с.
2. Інформаційні матеріали до питання запровадження системи якості в органах виконавчої влади. – К.: Головдержслужба, 2006. – 177 с.
3. Методичні вказівки щодо порядку проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування / уклад.: В.В. Дорофійко, О.В. Долгальова, Р.В. Ободець, Н.О. Пушкарьова. – Донецьк, 2006. – 41 с.
4. Про Концепцію державної регіональної політики: указ Президента України від 25.05.2001 р. № 341/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua.

УДК 618.3

ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВИХ СИЛ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Радиш Я.Ф.

доктор наук з державного управління, професор
Національна академія державного управління при Президентові України

Терент'єва А.В.

кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник
Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України

Annotation

It is considered experience of interaction of the international civil-military men of forces at liquidation of consequences of extreme situations.

Анотація

Розглянуто досвід взаємодії міжнародних цивільно-військових сил при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Ключові слова

Надзвичайна ситуація, реагування, цивільно-військові сили.

I. Вступ

Кількість і масштаби катастроф природного та техногенного характеру, що сталися протягом останніх десятиліть XX і початку XXI ст., довели необхідність спільної роботи рятувальників різних країн. Початок XXI ст., на жаль, відзначився великою кількістю надзвичайних ситуацій (НС) природного, техногенного та соціально-політичного характеру.

Будь-яка НС – це, насамперед, трагедія. За кінцевим результатом причинним фактором найбільших економічних втрат є медико-санітарні наслідки НС. За даними ООН, за останні 20 років майже 1 млрд жителів Землі відчув на собі наслідки стихійних лих, унаслідок яких загинуло близько 3 млн осіб. Велика кількість постраждалих вимагає надання швидкої та кваліфікованої медичної допомоги, причому особливого виду – екстреної медичної допомоги (ЕМД). Наслідком НС є не тільки велика кількість поранених і загиблих людей, але й суспільна паніка та розгубленість. Саме тому надзвичайно важливою стає раціональна організація всієї медичної допомоги, що передбачає налагоджений зв'язок, своєчасну доставку медичного персоналу, медикаментів і необхідної техніки, забезпечення й контроль за долікарською допомогою, сталу роботу транспорту та інформаційних служб.

II. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати досвід спільної роботи цивільно-військових сил при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру.

III. Результати

Пошук і порятунок людей при катастрофах та надзвичайних ситуаціях (НС) з великою кількістю постраждалих (витоки нафти й особливо небезпечних хімічних речовин, непоодинокі випадки терористичних актів) становлять 80% від усієї кількості випадків, тому ліквідація їх наслідків відбувається відповідно до заздалегідь розроблених принципів та алгоритмів. Решта випадків є комплексними, тобто з поєднанням специфіки декількох випадків одночасно. Унаслідок цих обставин до складу міжнародних сил реагування (МСР) на НС входять підрозділи:

- пошуку й порятунку постраждалих;
- медичної допомоги;
- транспортування вантажів і постраждалих;

- зв'язку й інформаційної підтримки;
- статистики й обліку, підготовки зведеної та оперативної інформації;
- підтримки правопорядку.

Європейська безпека після Другої світової війни відзначалася розмежовувальними лініями, під знаком яких пройшли шість десятиліть світової політики, і головне зараз – стерти ці лінії поділу.

Європейський Союз відкриває двері новим членам – Європа розширила свої кордони на схід вже до кордонів України. Свідченням цього є десятки щорічних двосторонніх заходів і серйозних навчань, таких як “Щит миру”, “Сі-бриз”, “Раф енд Реді”, а також допомога для участі України у програмі “Партнерство заради миру”.

Державна програма партнерства США об'єднує різні штати США з 21 незалежними країнами Центральної та Східної Європи – колишніми країнами Варшавського договору.

Метою нашої роботи було визначення можливих шляхів використання досвіду спільних цивільно-військових дій щодо ліквідації медико-санітарних наслідків НС завдяки узагальненню власного досвіду та вивченню міжнародного досвіду цивільно-військової координації дій під час ліквідації медико-санітарних наслідків НС.

У ході досліджень вивчено джерела наукової інформації та проаналізовано власний досвід спільних з Національною гвардією США навчань “Yankee-2000”, “Rough and Ready-2000”, “Rough and Ready-2003”, “Rough and Ready-2004”; міжнародних навчань “Joint Assistance – 2006”.

Досвід участі формувань Державної служби медицини катастроф України в спільних військово-цивільних міжнародних навчаннях свідчить про доцільність створення Цивільно-військового оперативного центру (Civil-military operations center – СМОС) або з іншою назвою – Цивільно-військовий центр координації [5; 6], який складається з цивільних із військових учасників. Організаційно СМОС не завжди створюють військові, але саме вони надають необхідну підтримку під час його функціонування.

Оперативний центр утворює керівник проведення гуманітарної операції (ліквідації наслідків НС природного або техногенного характеру) для координації спільних дій між військовими підрозділами та цивільними урядовими й неурядовими організаціями, у тому числі волонтерськими організаціями, регіональними та міжнародними організаціями для надання певного обсягу визначеної допомоги. Структуру, розмір та склад центру визначають відповідно до поставлених завдань і ситуації, яка склалася, тому заздалегідь встановленої структури СМОС не існує [1].

Координування спільних цивільно-військових дій та взаємної підтримки здійснюють через обмін інформацією; об'єднане планування та спільну оцінку ситуації, яка склалась; проведення спільних нарад, переговорів тощо. Ключовим моментом усієї координації є обмін інформацією. Зрозуміло, що від якості та кількості наданої та отриманої інформації може залежити успіх усієї спільної цивільно-військової місії.

Найбільш ефективним видом координації є спільне планування та оцінювання ситуації, яка склалась. Координація та взаємна підтримка досягається взаємоузгодженістю дій на всіх рівнях – від найвищого державного до локального.

Органом, який здійснює оперативне управління роботою МСР при ліквідації наслідків НС, є оперативний відділ СМОС, що безпосередньо керує аварійно-рятувальними й відновлювальними роботами в зоні НС.

Тактика реалізації оперативного управління роботою МСР в зоні НС при ліквідації медико-санітарних наслідків відбувається за алгоритмом, що складається з таких функцій:

1. Ознайомлення з правами й обов'язками оперативного відділу спільного штабу.
2. З'ясування завдань, що поставлені перед МСР при ліквідації наслідків НС, й оперативної обстановки в зоні НС (санітарні втрати серед населення, обсяг і характер руйнувань, санітарно-епідемічний стан у зоні НС).
3. Опрацювання загальних висновків за результатами аналізу й оцінки обстановки за розміром санітарних втрат, потреб у медичному майні, проведення санітарно-епідемічних заходів.
4. Складання стратегічного плану з ліквідації наслідків НС і оперативних планів розгортання й взаємодії формувань МСР [1].

Ефективна й успішна взаємодія МСР при ліквідації наслідків НС природного та техногенного характеру можлива лише при безперервному оперативному управлінні процесом на всіх організаційних рівнях, елементами яких будуть медичні формування, аварійно-рятувальні підрозділи, цивільні й військові формування різних країн, представники координаційних центрів ООН і НАТО.

Під управлінням МСР розуміється ціле спрямована наполеглива діяльність оперативного відділу СМОС з ліквідації наслідків НС. Досягнення цієї мети залежить від широкого кола питань, головні з яких:

- цілеспрямована творча діяльність оперативної групи медичної розвідки зі збирання оперативних даних медико-санітарної обстановки в зоні НС;
- вивчення й аналіз оперативної обстановки, прийняття управлінських рішень;
- доведення завдань до формувань і підрозділів МСР на НС.

Для оперативного управління МСР на НС потрібна система управління, що базується на науковій організації управлінської праці, сучасних наукових досягненнях і власному досвіді керівника формування або підрозділу при наданні гуманітарної допомоги постраждалим і ліквідації наслідків НС [2].

Під оперативністю управління МСР розуміють здатність начальника та його підлеглих стосовно управління "вирішувати завдання з управління підпорядкованими силами й засобами в умовах обмеженого часу, швидко реагувати на зміни обстановки та своєчасно впливати на хід виконання рішень для досягання поставленої мети" [3].

Оперативність управління має часовий чисельний показник, який можна віднести до кількісного критерію, а саме час на отримання, вивчення інформації стосовно оперативного, стратегічного й тактичного планів реагування, рівня забезпеченості матеріально-технічними ресурсами для ліквідації наслідків НС, особливо медико-санітарних [4; 5].

Головною формою підготовки органів управління формувань рятувальної та медичної служби є командно-штабні навчання, основною метою яких є передача досвіду з організації й управління ліквідацією наслідків НС, особливо життєзабезпеченню постраждалого населення.

Основна увага при проведенні навчань приділяється опрацюванню схем сповіщення й збору персоналу формувань в означений термін, підготовці та використанню табельного майна (оснащення), а також практичних навичок медичного сортування й надання медичної допомоги в умовах НС.

Обговорення проблеми спільних цивільно-військових центрів зумовлює створення та впровадження єдиних для цивільних і військових уніфікованих стандартів та протоколів надання медичної допомоги, застосування міжнародних стандартів (участь України в миротворчих та міжнародних гуманітарних місіях).

Відповідно до сучасних вимог вітчизняної та міжнародної медичної практики й положень Болонського процесу фахівцями кафедри медицини катастроф НМАПО ім. П.Л. Шупика розроблені багаторівневі навчальні програми з надання невідкладної медичної допомоги для двох категорій слухачів: осіб, що не мають медичної освіти, та медиків. Використання цих програм у навчальному процесі надає можливість навчити, закріпити та поглибити теоретичні знання, відпрацювати практичні навички з надання невідкладної медичної допомоги хворим та постраждалим в умовах НС природного й техногенного характеру. Як показує досвід, використання уніфікованих протоколів схем надання невідкладної медичної допомоги в умовах НС у навчальних програмах слухачів кафедри медицини катастроф

роф значно підвищує якість навчання та засвоєння теоретичного матеріалу.

Під час проведення спільної гуманітарної місії медична допомога має бути надана згідно із заздалегідь погодженими протоколами, що в першу чергу стосується медичного сортування, з урахуванням загальновідомих відмінностей медичного сортування під час війни та в умовах НС. Сортування постраждалих унаслідок НС (особливо великомасштабних) відрізняється від сортування поранених на полі бою. З самого початку тут може бути обмаль часу для розгортання шпиталів, недостатність медичного персоналу й медичного обладнання, недостатність або повна відсутність ліжко-фонду. Слід ретельно проводити медичну розвідку та визначити медичні заклади, що збереглися й можуть бути придатними для використання, а також треба враховувати ризик від вторинних вражаючих факторів, тобто небезпечних впливів небезпечних матеріалів, нестабільності будівель тощо.

Аналіз результатів роботи СМОС в межах міжнародних командно-штабних навчань підтвердив підходи до вирішення проблеми тактики й стратегії управління ліквідацією наслідків НС, проведення пошукових і аварійно-рятувальних, а також надання медичної допомоги постраждалим унаслідок НС природного або техногенного характеру з використанням сучасних інформаційних технологій і засобів.

IV. Висновки

Підсумовуючи, можна сказати, що проведення командно-штабних навчань МСР

на НС дає змогу аварійно-рятувальним підрозділам і формуванням ДСМК України набути необхідного досвіду для розбудови єдиної системи цивільного захисту народу й території України від наслідків НС природного та техногенного характеру, а також можливих випадків терористичних актів.

Література

1. Руководство по управлению чрезвычайными ситуациями. Система управления чрезвычайной ситуацией (ICS), подготовлено Береговой охраной США. Вашингтон, окр. Колумбия, 20593. – 2001. – 254 с.
2. Філіпішін В. Прийняття управлінських рішень з питань медичного забезпечення: проблеми та шляхи їх вирішення / В. Філіпішін // Вісник УАДУ. – 2002. – № 1. – С. 140–143.
3. Тронь В.П. Стратегія прориву / В.П. Тронь. – К.: Вид-во УАДУ, 1995. – 344 с.
4. Домінуючі тенденції в стратегії і тактиці надання медичної допомоги постраждалим від землетрусів / Г. Роцін, Я. Кукуруз, О. Мазуренко, Ф. Новіков // Надзвичайна ситуація. – 2003. – № 11. – С. 37–40.
5. Організація медичного забезпечення населення України при природних і техногенних катастрофах: посібник / під заг. ред. В.О. Волошина, В.Ф. Торбіна. – К.: Медекол, УкрРНВФ “Медицина-Екологія”, 1998. – 152 с.

УДК 321.01

ТИПОЛОГІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОУПРАВЛІНСЬКИХ РЕЖИМІВ ЯК СИСТЕМИ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

Радченко О.В.

кандидат наук з державного управління, доцент, докторант
Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України

Annotation

The article analyses the modern going near understanding of genesis, essence and classification of scientific categories, “political regime”, “state-administrative regime” as systems of socio-political relations.

Анотація

У статті проаналізовано сучасні підходи до розуміння генезису, сутності та типології наукових категорій “політичний режим”, “державноуправлінський режим” як систем суспільно-політичних відносин.

Ключові слова

Політичний режим, політична система, державноуправлінський режим.

I. Вступ

Політичний процес є складним та багатовимірним феноменом. Однією з найактуальніших соціально-політичних проблем сьогодення є становлення, розвиток і трансформація демократичного політичного та державноуправлінського режиму в Україні. Глобалізація як провідний політичний тренд сучасного світу є одним із чинників трансформації систем суспільно-політичного управління, вона створює принципово нові умови владних відносин та провокує розвиток інноваційних процесів у країнах, що стали на шлях демократизації.

Наша держава є однією з країн, у яких конституційно проголошено курс на розбу-